

שם המחקר: הקשר בין תפיסת מסוגלות הורית ומערכת ה-Caregiving לבין עמדות אימהות למתבגרים עם

מוגבלות שכלית התפתחותית, בנושא מיניות ומערכות יחסים.

שנה : 2023

סוג מחקר : תזה

מס' קטלוגי : 890-662-2021

שמות החוקרים: דנה בירנברג, בהנחיית: ד"ר ריקון צמרת

רשות המחקר: המכללה האקדמית לחינוך וחברה, אורנים

תקציר המחקר:

מיניות האדם היא צורך אנושי אוניברסלי הבא לידי ביטוי בכל תחומי החיים. החינוך למיניות בריאה נמשך לאורך מעגל החיים ושותפים בו הילדים, ההורים, מערכת החינוך, המדיה האלקטרונית ונוספים. למרות חשיבותו, נושא החינוך למיניות בריאה מעורר לא פעם קושי ומבוכה בקרב הורים ואנשי חינוך בהתנהלותם מול מתבגרים, לא כל שכן מול מתבגרים עם מגבלה שכלית. מודל ההורות של בלסקי (Belsky, 1984) מניח שתפקודו של ההורה מושפע ממאפייניו האישיים, יכולותיו ותפיסותיו. מערכת ההגנה והתמיכה (Caregiving) של ההורה עשויה להניע אותו לפי הגדרתה לתמוך ולהגן על ילדו בהקשר למיניותו כחלק מתחושת מסוגלות טובה ורצון לבצע את תפקידו ההורי.

המחקר הנוכחי בחן את הקשר בין מאפייני מערכת ה-Caregiving (מערכת ההגנה והתמיכה) של אימהות למתבגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית לבין מסוגלותן ההורית והקשר של משתנים אלה לעמדותיהן, בנושא מיניות ומערכות יחסים.

חיי היומיום של הורים לצדו של ילדם המתבגר/ת עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מאתגרים את יכולות ההורות שלהם כמו גם את עמדותיהם כלפי מיניות המתבגר. נראה כי לצד עמדותיהם הכלליות בנושא הם מבטאים לעיתים, חוסר מודעות לכך שילדם פעיל מינית ועל כן נמנעים מעיסוק בנושא על מנת שלא לעוררו. המחקר הנוכחי נערך במתודולוגיה כמותית, בקרב 150 אימהות, בגילאי 34-60, למתבגרים בגילאים 12-21, המתחנכים במערכת חינוכית מיוחדת, אשר אובחנו עם מוגבלות שכלית התפתחותית, בכל הארץ. האימהות מילאו ארבעה שאלונים: שאלון דמוגרפי, שאלון מסוגלות הורית, שאלון מידת ה-Caregiving (המורכב משני ממדים: ממד חרדה וממד נמנעות), ושאלון עמדות הורים בנושא מיניות ילדם.

ממצאי המחקר מלמדים כי תפיסת מסוגלות הורית נמצאה קשורה בקשר שלילי מובהק בינוני לממד חרדה במערכת ה-Caregiving. בנוסף, נמצא כי תפיסת מסוגלות הורית נמצאה בקשר חיובי מובהק בינוני לעמדות אימהות בנושא מיניות ומערכות יחסים. עוד נמצאו קשרים חיוביים מובהקים בינוניים בין תפיסת מסוגלות הורית לבין תתי הממדים של עמדות האימהות, גיל ההתבגרות, אינטימיות ורווקות. ממצאי המחקר עולה כי ממד נמנעות במערכת ה-Caregiving נמצא קשור בקשר שלילי מובהק עם עמדות אימהות בנושא מיניות. בנוסף, ממצאי המחקר מלמדים כי קיימים קשרים שליליים מובהקים וחלשים בין תתי הממדים: גיל ההתבגרות ורווקות לבין ממד נמנעות. כמו כן, נמצא קשר שלילי מובהק וחלש בין תתי הממדים אינטימיות לבין ממד החרדה. ממצאי המחקר לא תמכו בהשערות בדבר הקשר בין תפיסת מסוגלות הורית לבין ממד נמנעות. בנוסף, לא נמצא קשר בין

עמדות אימהות בנושא מיניות ומערכות יחסים, לבין מדד החרדה. ממצאי המחקר לא תמכו בהשערה כי תפיסת מסוגלות הורית תהווה משתנה מתווך, אלא משתנה העומד בפני עצמו.

חשיבות המחקר הנוכחי, נעוצה בהבנת הקשר בין מאפיינים הוריים לאופן שבו הם מתמודדים בהקשר לחינוך ילדם למיניות בריאה. הבנה זו תאפשר ליועצות חינוכיות לפתח תוכניות התערבות ומניעה ממוקדות כגון: העשרת הידע בתחום מיניות בריאה לאנשים עם מגבלה, התמודדות עם לחצים הקשורים בגידול מתבגר עם מוגבלות והגברת תחושת המסוגלות ההורית, התמודדות הורים עם בעיות התנהגות, פיתוח רשת חברתית תומכת וכדומה.

מילות מפתח: המודל אקולוגי של בלסקי, מערכת ה-Caregiving (מערכת ההגנה והתמיכה), מסוגלות הורית, מיניות, מתבגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ייעוץ חינוכי.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)